

20.11.2023

Asia/2

§ 684

Lausunto sosiaali- ja terveysministeriölle luonnoksesta hallituksen esitykseksi alkoholilain 17 ja 26 §:n muuttamiseksi

HEL 2023-013286 T 03 00 00

VN/237821/2023

Päätös

Kaupunginhallitus antoi sosiaali- ja terveysministeriölle seuraavan lausunnon:

Huomiot esityksen sosiaali- ja terveysvaikutuksiin:

Esityksessä ehdotetaan alkoholijuomisen vähittäismyyntiä koskevia säännöksiä muutettavaksi siten, että sallittaisiin luvanvaraiseen vähittäismyyntiin enintään 5,5 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältävien alkoholijuomien lisäksi enintään 8,0 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältävät käymisteitse valmistetut alkoholijuomat.

Tämä tarkoittaa, että alkoholin saatavuuden lisääminen koskisi olutta, siideriä ja viiniä. Valmistustapaa koskevalla vaatimuksella todennäköisesti pyritään estämään vahvempien alkoholisekoitusten myynnin kasvua ja vähentämään siten uudistusten haitallisia vaikutuksia erityisesti nuorille aikuisille.

Alkoholilakia uudistettiin viimeksi vuonna 2018, jolloin luvanvaraista myyntiä laajennettiin, ravintoloiden aukioloaikoja vapautettiin ja anniskeluoikeuksia yhtenäistettiin. Haittojen vähentämiseksi alkoholijuomaveroa korotettiin vuonna 2018, 2019 ja 2021. Lakimuutoksen seurauksena ennustettiin alkoholiehtoisten kuolemien lisääntyvän ja näin on THL:n tutkimusten perusteella myös tapahtunut. Tätä on käsitelty myös esityksen vaikutusten arvioinnissa.

Esityksessä kuvataan eri lähteisiin viitaten, että alkoholin saatavuuden lisäämisellä on negatiivisia vaikutuksia väestön terveyteen ja hyvinvointiin. Erityisesti nostetaan esiin vanhempien alkoholinkäytön kielteiset vaikutukset lapsiin sekä alkoholin käytön riskien korostuminen nuorilla. Sosiaali- ja terveysvaikutusten näkökulmasta esitystä ei voida siis pitää kannatettavana, sillä esitys lisää alkoholin saatavuutta ja näin kasvat-
taa alkoholihaittoja ja niiden hoidon kustannuksia yhteiskunnassa.

Huomiot esityksen elinkeinotoimintaa koskeviin vaikutuksiin:

Esityksen vaikutukset elinkeinotoimintaan ovat todennäköisesti melko vähäisiä, mutta pääsääntöisesti positiivisia.

20.11.2023

Asia/2

Alkoholipolitiikkaan liittyvien monien laki- ja veromuutosten sosiaali- ja terveysvaikutuksia ja yhteisvaikutuksia vähittäiskauppaan, matkailu- ja ravitsemusalaan ja panimoalaan pitää arvioida ja seurata. Esimerkiksi viinien ja alkoholijuomien kiristynyt verotus vuonna 2024 voi vaikuttaa kulutuksen siirtymiseen ravintoloista koteihin. Tällä olisi kielteisiä vaikutuksia erityisesti ravintola-alan korkean profiilin toimijoille. Tilannetta on syytä seurata erityisesti kansanterveydellisistä näkökulmista.

Alkoholijuomien vähittäismyyntiä koskevien säännösten muuttaminen esityksen mukaisesti lisäisi pienpanimoiden erikoisoluiden myyntiä ja jossain määrin parantaisi alan työllisyyttä.

Uudistus ei juuri vaikuta päivittäistavarakaupan kokonaisuuteen tai työllisyyteen. Uudistus voi kuitenkin vaikuttaa positiivisesti pienempien elintarvikekauppojen elinvoimaisuuteen. Uudistus voi tällöin rajatussa määrin auttaa säilyttämään pienemmän päivittäistavarakaupan tai elintarvikekioskin asemaa lähipalveluna.

Pykälien 17 ja 26 uudistamisella on joka tapauksessa paljon pienempi vaikutus ravintolatoimintaan kuin esimerkiksi suunnitelluilla veromuutoksilla. Lisäksi mainittujen käymisteitse valmistettujen alkoholijuomien kuten kotimaisten pienpanimoiden erikoisoluiden myynti olisi mahdollista myös vähittäismyyntiluvan saaneille ravintoloille.

Käsittely

Vastaehdotus:

Minja Koskela: Poistetaan kohta: ”Kustannusten noustessa ja kuluttajien käytettävissä olevien varojen vähentyessä, tulisivin välttää toimenpiteitä, jotka tekevät kustannusrakenteesta haastavampia alan toimijoille.” ja lisätään tilalle: ”Tilannetta on syytä seurata erityisesti kansanterveydellisistä näkökulmista.”

Kannattaja: Tuomas Rantanen

Vastaehdotus:

Daniel Sazonov: Vitoskappaleesta esitämme poistettavan nämä viimeisestä virkkeestä: ”esitystä ei voida siis pitää kannatettavana, sillä”

Kannattaja: Mika Raatikainen

1 äänestys

JAA-ehdotus: Esityksen mukaan

EI-ehdotus: Daniel Sazonovin vastaehdotuksen mukaisesti muutettuna

Jaa-äännet: 9

Elisa Gebhard, Mia Haglund, Kasper Kivistö, Minja Koskela, Johanna

20.11.2023

Asia/2

Laisaari, Johanna Nuorteva, Marcus Rantala, Tuomas Rantanen, Anni Sinnemäki

Ei-äännet: 6

Anniina Iskanius, Mika Raatikainen, Sari Sarkomaa, Daniel Sazonov, Juhana Vartiainen, Maarit Vierunen

Kaupunginhallitus hyväksyi tässä äänestyksessä esittelijän ehdotuksen äänin 9–6.

2 äänestys

JAA-ehdotus: Esityksen mukaan

EI-ehdotus: Minja Koskelan vastaehdotuksen mukaisesti muutettuna

Jaa-äännet: 7

Anniina Iskanius, Mika Raatikainen, Marcus Rantala, Sari Sarkomaa, Daniel Sazonov, Juhana Vartiainen, Maarit Vierunen

Ei-äännet: 8

Elisa Gebhard, Mia Haglund, Kasper Kivistö, Minja Koskela, Johanna Laisaari, Johanna Nuorteva, Tuomas Rantanen, Anni Sinnemäki

Kaupunginhallitus hyväksyi Minja Koskelan vastaehdotuksen mukaan muutetun ehdotuksen äänin 8–7

Esittelijä

va. kansliapäällikkö
Tuula Saxholm

Lisätiedot

Jan Ihatsu, kaupunginsihteeri, puhelin: 09 310 36276
jan.ihatsu(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Lausuntopyyntö 19.10.2023
- 2 Hallityksen esitys AL 17 ja 26 §
- 3 31.10.2023 Elinkeino-osaston lausunto, alkoholilain pykälien muuttaminen

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet

Ote

Sosiaali- ja terveysministeriö

Otteen liitteet

Esitysteksti
Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus antaa sosiaali- ja terveysministeriölle seuraavan lausunnon:

Huomiot esityksen sosiaali- ja terveysvaikutuksiin:

Esityksessä ehdotetaan alkoholijuomisen vähittäismyyntiä koskevia säännöksiä muutettavaksi siten, että sallittaisiin luvanvaraiseen vähittäismyyntiin enintään 5,5 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältävien alkoholijuomien lisäksi enintään 8,0 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältävät käymisteitse valmistetut alkoholijuomat.

Tämä tarkoittaa, että alkoholin saatavuuden lisääminen koskisi olutta, siideriä ja viiniä. Valmistustapaa koskevalla vaatimuksella todennäköisesti pyritään estämään vahvempien alkoholisekoitusten myynnin kasvua ja vähentämään siten uudistusten haitallisia vaikutuksia erityisesti nuorille aikuisille.

Alkoholilakia uudistettiin viimeksi vuonna 2018, jolloin luvanvaraista myyntiä laajennettiin, ravintoloiden aukioloaikoja vapautettiin ja anniskeluoikeuksia yhtenäistettiin. Haittojen vähentämiseksi alkoholijuomaveroa korotettiin vuonna 2018, 2019 ja 2021. Lakimuutoksen seurauksena ennustettiin alkoholiehtoisten kuolemien lisääntyvän ja näin on THL:n tutkimusten perusteella myös tapahtunut. Tätä on käsitelty myös esityksen vaikutusten arvioinnissa.

Esityksessä kuvataan eri lähteisiin viitaten, että alkoholin saatavuuden lisäämisellä on negatiivisia vaikutuksia väestön terveyteen ja hyvinvointiin. Erityisesti nostetaan esiin vanhempien alkoholinkäytön kielteiset vaikutukset lapsiin sekä alkoholin käytön riskien korostuminen nuorilla. Sosiaali- ja terveysvaikutusten näkökulmasta esitystä ei voida siis pitää kannatettavana, sillä esitys lisää alkoholin saatavuutta ja näin kasvattaa alkoholihaittoja ja niiden hoidon kustannuksia yhteiskunnassa.

Huomiot esityksen elinkeinotoimintaa koskeviin vaikutuksiin:

Esityksen vaikutukset elinkeinotoimintaan ovat todennäköisesti melko vähäisiä, mutta pääsääntöisesti positiivisia.

Alkoholipolitiikkaan liittyvien monien laki- ja veromuutosten sosiaali- ja terveysvaikutuksia ja yhteisvaikutuksia vähittäiskauppaan, matkailu- ja ravitsemusalaan ja panimoalaan pitää arvioida ja seurata. Esimerkiksi viinien ja alkoholijuomien kiristynyt verotus vuonna 2024 voi vaikuttaa kulutuksen siirtymiseen ravintoloista koteihin. Tällä olisi kielteisiä vaikutuksia erityisesti ravintola-alan korkean profiilin toimijoille. Kustannusten noustessa ja kuluttajien käytettävissä olevien varojen vähentyessä,

20.11.2023

Asia/2

tulisikin välttää toimenpiteitä, jotka tekevät kustannusrakenteesta haastavampia alan toimijoille.

Alkoholijuomien vähittäismyyntiä koskevien säännösten muuttaminen esityksen mukaisesti lisäisi pienpanimoiden erikoisoluiden myyntiä ja jossain määrin parantaisi alan työllisyyttä.

Uudistus ei juuri vaikuta päivittäistavarakaupan kokonaisuuteen tai työllisyyteen. Uudistus voi kuitenkin vaikuttaa positiivisesti pienempien elintarvikekauppojen elinvoimaisuuteen. Uudistus voi tällöin rajatussa määrin auttaa säilyttämään pienemmän päivittäistavarakaupan tai elintarvikekioskin asemaa lähipalveluna.

Pykälien 17 ja 26 uudistamisella on joka tapauksessa paljon pienempi vaikutus ravintolatoimintaan kuin esimerkiksi suunnitelluilla veromuutoksilla. Lisäksi mainittujen käymisteitse valmistettujen alkoholijuomien kuten kotimaisten pienpanimoiden erikoisoluiden myynti olisi mahdollista myös vähittäismyyntiluvan saaneille ravintoloille.

Esittelijän perustelut

Sosiaali- ja terveysministeriö pyytää 23.11.2023 mennessä lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi alkoholilain 17 ja 26 §:n muuttamiseksi. Lausuntopyyntö on liitteenä 1. Lausunto pyydetään antamaan lausuntopalvelussa. Luonnos hallituksen esitykseksi on liitteenä 2.

Asiasta on saatu sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan sekä kaupunginkanslian elinkeino-osaston lausunnot (liite 3). Esitys on lausuntojen mukainen.

Helsingin kaupungin hallintosäännön 19 luvun 5 §:n mukaan, ellei toisin ole säädetty tai määrätty, kaupungin puhevaltaa käyttää ja kaupungin esitykset ja lausunnot ulkopuoliselle antaa kaupunginhallitus. Asian periaatteellisen ja taloudellisen merkityksen ollessa vähäinen, kaupungin esitykset tai lausunnot antaa se kaupungin viranomainen, jonka tehtäviin asia kuuluu.

Esittelijä

va. kansliapäällikkö
Tuula Saxholm

Lisätiedot

Jan Ihatsu, kaupunginsihteeri, puhelin: 09 310 36276
jan.ihatsu(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Lausuntopyyntö 19.10.2023
- 2 Hallituksen esitys AL 17 ja 26 §
- 3 31.10.2023 Elinkeino-osaston lausunto, alkoholilain pykälien muuttami-

20.11.2023

Asia/2

nen

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet

Ote

Sosiaali- ja terveysministe-
riö

Otteen liitteet

Esitysteksti
Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täy-
täntöönpano

Päätöshistoria

Kaupunginhallitus 13.11.2023 § 669

HEL 2023-013286 T 03 00 00

VN/237821/2023

Päätös

Kaupunginhallitus päätti panna asian pöydälle.

Käsittely

13.11.2023 Pöydälle

Kaupunginhallitus päätti yksimielisesti panna asian pöydälle Daniel Sazonovin ehdotuksesta.

Esittelijä

va. kansliapäällikkö
Tuula Saxholm

Lisätiedot

Jan Ihatsu, kaupunginsihteeri, puhelin: 09 310 36276
jan.ihatsu(a)hel.fi

Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala 31.10.2023

HEL 2023-013286 T 03 00 00

Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala (jatkossa sotepe-toimiala) antaa kaupunginkanslialle seuraavan lausunnon sosiaali- ja terveysministe-

riön luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi alkoholilain 17 ja 26 §:n muutoksesta.

Esityksessä ehdotetaan alkoholijuomisen vähittäismyyntiä koskevia säännöksiä muutettavaksi siten, että sallittaisiin luvanvaraiseen vähittäismyyntiin enintään 5,5 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältävien alkoholijuomien lisäksi enintään 8,0 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältävät käymisteitse valmistetut alkoholijuomat. Tämä tarkoittaa, että alkoholin saatavuuden lisääminen koskisi olutta, siideriä ja viiniä.

Lausuttavana oleva esitys on osa nykyisen hallitusohjelman toimeenpanoa ja tarkoituksena on muuttaa alkoholipolitiikkaa vastuullisesti eurooppalaiseen suuntaan sekä jatkaa alkoholilain kokonaisuudistusta. Tavoitteena on reilun ja avoimen kilpailun edistäminen. Esitys on useita suunnitteilla olevista uudistuksista ensimmäinen ja uudistuksen kokonaistavoitteiden voidaan katsoa liittyvän eri tahojen taloudelliseen hyötyyn.

Esityksen perustelut sisältävät kattavan katsauksen alkoholilain muutosten ja niiden vaikutusten historiaan. Sotepe-toimiala antaa lausuntonsa keskittyen esityksen terveydellisiin ja sosiaalisiin vaikutuksiin.

Esityksessä todetaan, että alkoholilakia uudistettiin viimeksi vuonna 2018, jolloin luvanvaraista myyntiä laajennettiin, ravintoloiden aukio-oloaikoja vapautettiin ja anniskeluoikeuksia yhtenäistettiin. Haittojen vähentämiseksi alkoholijuomaveroa korotettiin vuonna 2018, 2019 ja 2021. Lakimuutoksen seurauksena ennustettiin alkoholiehtoisten kuolemien lisääntyvän ja näin tapahtuikin.

Lisäksi esityksessä kuvataan eri lähteisiin viitaten, että alkoholin saatavuuden lisäämisellä on negatiivisia vaikutuksia väestön terveyteen ja hyvinvointiin. Erityisesti nostetaan esiin vanhempien alkoholinkäytön kielteiset vaikutukset lapsiin sekä alkoholin käytön riskien korostuminen nuorilla.

Yllä mainittuihin perusteluihin viitaten sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala ei kannata esitettyä luonnosta alkoholilain 17 ja 26 §:n muuttamisesta, koska se lisäisi alkoholin saatavuutta.

Tausta

Kaupunginkanslia pyytää sotepe-toimialalta lausuntoa 2.11.2023 mennessä sosiaali- ja terveysministeriön luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi alkoholilain 17 ja 26 §:n muutoksesta.

20.11.2023

Asia/2

Elinkeino-osastolta on pyydetty kommentteja samalla aikataululla. Käsitteily kaupunginhallituksessa on 13.11.2023. Sosiaali- ja terveysministeriön määräaika lausunnoille on 23.11.2023.

Lisätiedot

Hanna-Leena Nuutinen, erityissuunnittelija, puhelin: 310 42662
hanna-leena.nuutinen(a)hel.fi